

De kranten stonden er het afgelopen jaar vol mee: het zogenaamde vluchtelingendebat. Maar in hoeverre is er eigenlijk sprake van een echt debat? Een aantal meningen komt in ieder geval duidelijk naar voren in de media. Door velen wordt de toenemende stroom vluchtelingen gezien als een probleem. Een Europees probleem inmiddels. Want waar de vluchtelingen uit bijvoorbeeld Syrië of Afrika in eerste instantie vooral de EU probeerden binnen te komen via de Middellandse Zee en hierdoor veelal terecht kwamen in Griekenland en Italië, wordt er inmiddels op meerdere plekken aan de poorten van 'Fort Europa' geklopt. De ontvangende landen hebben de grootste moeite om opvang voor deze groepen vluchtelingen te organiseren en de administratie rondom hun asielaanvragen op orde te krijgen.

De term vluchtelingenproblematiek wordt ook gebruikt in de berichtgeving rondom de sentimenten die bestaan onder de lokale bevolking van de landen waar de vluchtelingen worden opgevangen. De komst van een opvanglocatie voor vluchtelingen stuit op veel plekken, ook in een aantal Nederlandse en Vlaamse gemeenten, op verzet. Dit alles lijkt een typisch voorbeeld van NIMBY; uit peilingen blijkt dat een groot deel van de bevolking geen bezwaar heeft tegen de komst van vluchtelingen, maar als een opvanglocatie in 'their backyard' dreigt te komen, gaan opeens grote groepen mensen steigeren.

Gelukkig is er in het 'debat' ook een duidelijk tegengeluid te horen. De beelden van vluchtelingen die in Duitsland arriveerden onder groot applaus en met spandoeken om hen welkom te heten werden veelvuldig gedeeld via allerlei kanalen. In plaats van bedreigingen en verzet tonen steeds meer mensen zich begripvol over de komst en de aanwezigheid van de vluchtelingen. In Nederland is rond de tijd van schrijven van dit redactioneel (december 2015) het animo om vluchtelingen te helpen onder de bevolking zo groot, dat er op elke vluchteling een vrijwilliger is. Mensen die iets willen organiseren, komen in sommige gevallen zelfs op een wachtlijst te staan. Misschien is het de kerstgedachte die mensen warm doet lopen om een steentje bij te dragen, misschien is het juist vanwege alle negatieve aandacht rondom de vluchtelingen dat mensen willen laten zien dat het ook anders kan. Hoe dan ook, het is goed te zien dat de groepen vluchtelingen in toenemende mate worden welkom geheten. De vraag is nu echter hoe dit verder zal gaan. Nu deze mensen er eenmaal zijn, hoe zorgen we ervoor dat zij zich welkom blijven voelen? En hoe zorgen we ervoor dat de aandacht voor deze groep, bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk, in de loop der tijd niet gaat verwateren? En hoe is het de groep die de huidige stroom vluchtelingen is voorgedaan eigenlijk vergaan?

Want ook al is de omvang van de toestroom vluchtelingen zelden zo groot geweest als in het afgelopen jaar, de komst van vluchtelingen naar Nederland en België is zeker niet nieuw. In hoeverre zijn deze mensen in het verleden welkom geheten?

Deze en andere vragen komen in deze eerste AGORA van 2016 aan bod. Want als er één stem in het woud van meningen, opinies en goede bedoelingen in het huidige debat rondom de vluchtelingenstromen vaak ontbreekt, is dat de stem van de vluchteling of de ongedocumenteerde migrant zelf.

En dat het belangrijk is om deze stem te horen, heb ik recent nog zelf mogen ervaren. Als één van de vrijwilligers bij Molen de Ster in Utrecht hebben we in oktober een groep Syrische vluchtelingen die op dat moment in Utrecht verbleef mogen rondleiden. Tijdens de rondleiding en vooral onder het genot van een kop thee achter af, kwamen de verhalen van de groep mannen op gang. Sommigen vertelden dat ze het zo leuk vonden om eens met Nederlanders te praten, ze kregen daar namelijk maar weinig kans toe. Een ander vertelde dat hij al veel verschillende opvanglocaties in Nederland had gezien, maar nergens voldoende tijd had gehad om echt mensen te leren kennen. En zo kwam het ene na het andere verhaal. Na afloop werden we uitgebreid bedankt en zijn er tientallen foto's gemaakt om dit bezoek vast te leggen. Deze middag deed me beseffen dat deze mensen vooral graag hun verhaal willen delen, dat ze het fijn vinden als anderen interesse in hen hebben en ze het gevoel krijgen ergens met open armen te worden ontvangen.

In dit AGORA-nummer willen we een ander geluid laten horen door vooral de ongedocumenteerde migranten zelf aan het woord te laten. Het nummer is dan ook nadrukkelijk in samenwerking met migranten gemaakt en hiermee wordt getracht om hun gevoelens en percepties van gastvrijheid, zowel in Vlaanderen en Nederland als daarbuiten, te laten zien. Om die reden is er in dit nummer gekozen voor een aantal alternatieve soorten artikelen, zoals het verslag van een gesprek of een gedicht van een ongedocumenteerde migrant. Want alleen door mensen zelf zoveel mogelijk aan het woord te laten en hun kant van het verhaal te horen, kan hun stem gehoord worden in de bestaande kakofonie van geluiden.

Marianne de Beer
Hoofdredactie AGORA

Foto: Ferry Athene - Ramin Rasouli

OP DE COVER...

VOORKANT
Detention center, Lesbos
Ramin Rasouli

ACHTERKANT
Hospitality wor(l)d map
Infographic: Joren Sansen

